

Een middag met schrijver John Green en zijn vertaalster Aleid van Eekelen-Benders

John Green verblijft met zijn vrouw Sarah en eenjarig zoontje Henry twee maanden in het Amsterdamse Schrijvershuis.

Het Letterenfonds kwam op het idee om zowel de schrijver als zijn vertaalster een middag over hun werk te laten praten voor studenten van de Master Literair Vertalen in Utrecht. Maandag 9 mei was het zover. Leuk detail: het Fonds kwam op het idee door het lezen van de stukjes die Aleid op dit Boekvertalersblog schreef over het vertalen van John Greens werk.

Schrijver John Green

Na de introductie van Cees Koster stak John Green (1977) geanimeerd van wal. Hij vertelde dat hij godsdienstwetenschappen heeft gestudeerd, met de islam als specialisatie, en als aalmoezenier in een kinderziekenhuis heeft gewerkt, waar hij ontdekte dat jongeren hem 'als lezers en als mensen' het meest aanspraken. Het zware thema van omgaan met de dood verwerkte hij in zijn eerste boek: *Looking for Alaska/Het grote misschien*. Tijdens dat schrijfproces besepte hij bovendien dat jongerenliteratuur hem een oneindige rijkdom aan mogelijkheden bood, evenals de jonge hoofdpersonen zelf. Hij koestert geen enkele wens om voor volwassenen te schrijven.

Een carrière als schrijver leek hem geen realistisch doel, en hij vertelt lachend dat hij zijn huidige leven nog steeds wel beschouwt als ‘... een langdurige periode van werkeloosheid. Ik zie mezelf niet als schrijver, maar ik vind schrijven wel heel boeiend. Toch zie ik me ook nog ooit wel weer ander bevredigend werk gaan doen.’ Ophouden met schrijven lijkt hem niet ondenkbaar; hij haalde Salinger en Harper Lee aan als schrijvers die er ook geen moeite mee hadden om zich uit het vak terug te trekken.

Waarom in het bijzonder Young Adult? ‘Voor een deel is dat “marketing”. In het algemeen kan ik ervan zeggen dat ik in volwassenenboeken over jonge mensen een gevoel van afstand zie, van terugkijken op een verleden waarin iemand tiener was. In jongerenliteratuur gebeurt het nu. Eerste ervaringen zijn ongehoord rijke ervaringen. En ik schrijf over nerds omdat ik zelf een nerd ben.’

Hij wordt in minstens twintig talen vertaald en gelezen. ‘Mijn uitgever voegt mijn e-mailadres bij met de opmerking dat de vertaler altijd contact kan opnemen. Als ik kan helpen, beantwoord ik alle vragen van vertalers. Maar ik kan geen intelligente argumenten in de strijd werpen, want ik spreek die talen niet. Van mijn vertalers in Azië hoor ik bijvoorbeeld nooit iets. Aleid daarentegen stuurt me ongelooflijk lange, slimme mails met opmerkingen over fouten die ze heeft ontdekt. Daaraan kan ik wel merken of een vertaler goed is. We hebben een hechte band gekregen. Het is uniek om zo aandachtig en zorgvuldig gelezen te worden.’

Vertaalster Aleid van Eekelen

Aleid van Eekelen op haar beurt vertelde dat ze bij een nieuw boek eerst de stijl leert kennen en zich verdiept in vertaalpuzzels en onderzoek, altijd nodig, maar bij Johns boeken in het kwadraat.

Voor specifieke problemen – zoals het rappen in *Het grote misschien* – doet ze een beroep op een brede kennissenkring, noodzakelijk voor een vertaler. In *19 keer Katherine* waren wiskunde, statistieken en de verslaving aan anagrammen haar grootste puzzels. Vooral die laatste categorie heeft haar veel hoofdbrekens bezorgd: ze moeten niet alleen grammaticaal kloppen, maar ze moeten voor het verhaal een betekenis hebben die overeenstemt met de betekenis in de brontaal. Hier gaan alle registers van vindingrijkheid open.

Bij *Will Grayson, Will Grayson* – geschreven in samenwerking met David Levithan – werd het de vertaalster nog moeilijker gemaakt: ‘Dat boek lijkt een wedstrijd tussen twee schrijvers wie de

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek
<http://www.boekvertalers.nl>

---

meeste en slimste woordspelletjes kon bedenken.' Aleid houdt altijd twee dingen voor ogen: welke oplossingen ze ook vindt, het draait altijd om het verhaal zelf. 'De vertaling moet mooi Nederlands zijn en de tekst moet soepel en natuurlijk lezen, vooral in dialoog. Daar pas ik mijn vondsten op aan.'

Vertalen is kiezen

John vult aan dat vertalen hem veel moeilijker lijkt dan schrijven. 'Ook ik los in een latere versie mijn problemen op, maar de vertaler doet dubbel werk. In vertaling zijn de problemen verveelvoudigd.' Hij vertelt dat hij weleens van lezers te horen krijgt dat een vertaler daar en daar 'een fout' heeft gemaakt. Dan is zijn antwoord: 'Dat is niet fout, dat is een keus.'

De workshop

De studenten – en het handjevol belangstellende collega's van Aleid – hadden van tevoren een fragment uit *19 keer Katherine* toegestuurd gekregen. De studenten lichtten hun eigen keuzes toe en vergeleken ze met die van Aleid, die daarna haar uitleg gaf.

In de ogen van John Green was het bijna surrealistisch om in een academische omgeving mee te praten over vertaalproblemen in zijn werk: 'Sommige auteurs staan geen enkele verandering toe. Die woorden heb ik niet geschreven, zeggen ze dan. Nee, natuurlijk niet, ze hebben geen enkel woord van de vertaling geschreven. En daarom vind ik iedere geïnspireerde verandering goed.'

En dat terwijl deze innemende schrijver, die al even meeslepend praat als hij schrijft, aan het begin van de middag zijn publiek al zo blij had gemaakt met de oppepper: 'Als een vertaling goed is, is het boek in de nieuwe taal even goed als in de oorspronkelijke taal. Maar het kan best zijn dat het vertaalde boek nóg beter is.'

Meer informatie over John Green:

[Website van John Green](#)

http://nl.wikipedia.org/wiki/John_Green